ליקוטי הלכות — הלכות יום הכפורים

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר "הַאי מָאן דְּבָעֵי לְמִנְסַב" (בְּסִימָן כט, עַיֵּן שָׁם), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּין הַכְּתָמִים וְהָאַדְמִימוּת שֶׁל הַחֲטָאִים שֶׁל כָּל הַשָּׁסָ"ה גִּידִין אֶלָּא עַל-יְדֵי תִּקּוּן כְּלָלִיּוּת הַגִּידִין, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל יָדוֹ נִתְעַלִּין הַמּוֹחִין בִּבְחִינַת כַּנָּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, נִשְׁרָא דָּא רוּחָא, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לַבְּנוּנִית מִן הַמּוֹחַ לְהַלְבִּין הָאַדְמִימוּת בִּבְחִינַת לָשׁוֹן שֶׁל צֶמֶר הַמַּלְבִּין עֲוונוֹת. וְזֶה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים, עַיֵּן שָׁם:

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁנִּקְבַּע לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ, כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְכוּ'. וְהוּא הָיָה רֹאשׁוֹן לְתִקּוּן הַבְּרִית, כִּי לְאַבְרָהָם נִתְּנָה בָּרִאשׁוֹנָה בְּרִית מִילָה וּמֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה בְּיוֹם זֶה, (כַּמּוּבָא בִּסְפָרִים). עַל-כֵּן נִקְבַּע יוֹם הַזֶּה לְדוֹרוֹת לְיוֹם כִּפּוּר וּסְלִיחָה, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִתְלַבְּנִין הָעֲוונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם מְכַפֵּר בְּחִינַת בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה הוּא בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים שֶׁלּוֹבְשִׁין בְּיוֹם כִּפּוּר , וְכֵן כָּל עֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן, כִּי עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נַעֲשִׂין בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים. וְכֵן אַחַר כָּךְ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה לְמֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וְאָמַר לוֹ סָלַחְתִּי וְכוּ', שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְלִיחוֹת פְּגַם הַבְּרִית, כִּי חֵטְא הָעֶגֶל הָיָה פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לֹא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא כְּדֵי לְהַתִּיר לָהֶם עֲרָיוֹת בְּפַרְהֶסְיָא וּמֵחֲמַת שֶׁנִּסְלַח וְנִתְקַן אָז פְּגַם הַבְּרִית, עַל-כֵּן נִקְבַּע לִמְחִילָה לְדוֹרוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה פֵּרוּשׁ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ. 'כִּדְבָרֶךָ' דַּיְקָא, כְּפִי תִּקּוּן הַדִּבּוּר כֵּן הַסְּלִיחָה, כִּי תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ הַנַּ"ל, (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפֵרוּשׁ בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל). וְכֵן שָׁמַעְתִּי סְגֻנּוֹן פֵּרוּשׁ זֶה בְּעִנְיָן אַחֵר עַל-פִּי סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ הַנַּ"ל כְּפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַסְּלִיחָה כַּנַּ"ל מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַל-כֵּן כָּל עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר בְּכֹהֵן גָּדוֹל, כִּי הַכֹּהֲנִים הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ כוּ' כִּי שָׁמְרוּ כוּ' וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל-כֵּן מָזְהָרִים עַל קְדֻשַּׁת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קְדוֹשִׁים יִהְיוּ. כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וַיִּקְרָא רַבָּה קד), כִּי הֵם מָזְהָרִים בְּאִסּוּרֵי אֵישׁוּת יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו הוּא מָזְהָר בְּאִסּוּרִים יְתֵרִים בְּתוֹסָפוֹת קְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי קָדוֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו, וְהוּא הַקָּדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית וּמָזְהָר בְּאִסּוּרֵי אֵישׁוּת יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַכֹּהֲנִים. וְעַל-כֵּן עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר כְּדֵי לְכַפֵּר עֲוונוֹת אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בּוֹ, כִּי הוּא יָכוֹל לְהָרִים הַדַּעַת עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית לְהַמְשִׁיךְ לַבְּנוּנִית לְהַלְבִּין עֲוונוֹת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּכֹּהֵן גָּדוֹל, אֲשֶׁר יָצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית כַּנַּ"ל. וְכֵן סָמוּךְ מִקְרָא זֶה עַל עִנְיַן קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יָצַק כוּ' אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא יִקָּח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי קָדוֹשׁ הוּא כוּ'. כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר מִטְּמְאַת קְרִי, מֵחֲמַת שֶׁכָּל עֲבוֹדַת יוֹם כִּפּוּר וּסְלִיחָתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, וְעַל-כֵּן הָיוּ

נֵעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה, כִּי הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּרְגּוּם, (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְמַעְלָה). וְעַל-כֵּן הָיָה מֻכְרָח שֶׁיִּהְיֶה נָשׂוּי, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי הוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וְזֶה שֶׁנִּזְכַּר אֵצֶל עֲבוֹדוֹת יוֹם כִּפּוּר מִיתַת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָנוּ קוֹרִין זֹאת בְּיוֹם כִּפּוּר כִּי חֶטְאָם הָיָה דְּלָא אִינְסָבוּ. וְעַל-כֵּן לֹא הָיוּ רְאוּיִים לִכְנֹס לַמָּקוֹם שֶׁנִּכְנְסוּ וְעַל-כֵּן נִסְתַּלְּקוּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס לִפְנֵי וְלִפְנִים לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת עֶלְיוֹן כִּי אִם עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא שֶׁנִּכְנְסוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, זֶה בְּחִינַת נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד (הַמְּזֻכָּר שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל) וְהַכֹּל בְּחִינָה אַחַת וְזֶה תָּלוּי בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר "תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר" לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ה, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. וְעַיֵּן מַה שֶּׁמּוּבָא בְּהַשִּׂיחוֹת שֶׁלְּאַחַר הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת . וְאִיתָא שָׁם שֶׁלְּפִי הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה הָאֶתְרוֹג נָאֶה, הַיְנוּ כְּפִי הַבְּכִיָּה שֶׁמַּרְבִּין לִבְכּוֹת בְּיָמִים נוֹרָאִים כֵּן זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה, כִּי אָמְרֵי אֱינָשֵׁי שֶׁכָּל נַעַר יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה נָאָה וְכוּ', (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב). וּבְיָמִים נוֹרָאִים יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבְחִינַת נַעַר, (כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים) וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה. מִיָּד, וַתַּחְמֹל עָלָיו. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁל יָמִים נוֹרָאִים כָּל מַה שֶּׁמַּרְבִּין לִבְכּוֹת יוֹתֵר נִכְנָסִין יוֹתֵר בִּבְחִינָה זוֹ, בִּבְחִינַת נַעַר בֹּכֶה, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלוּת יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶה שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם וְכוּ', כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא מֵהַמֹּחַ. וְהַמֹּחַ שׁוֹאֵב מִמֹּחַ שֶׁבַּעֲצָמוֹת שֶׁהוּא נִשְׁקָה עַל-יְדֵי לַחוּת וְשַׁמְנוּנִית הַגּוּף וְכוּ'. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהוּא נַעַר וְאֵין שִׂכְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְנִשְׁאָר מֹחוֹ כָּנוּס בָּעֲצָמוֹת וְכוּ' וְעַל-כֵּן בַּת זוּגוֹ שֶׁנִּלְקְחָה מִן הָעֲצָמוֹת וְכוּ', עַל-כֵּן הִיא נָאָה, כִּי נִמְשַׁךְ אֵלֶיהָ רִבּוּי הַמֹּחַ שֶׁבְּעַצְמוֹתָיו, כִּי מִשָּׁם נִלְקְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וְכוּ' כִּי עִקַּר הַיֹּפִי הִיא מֵהַמֹּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וּבְקִדָּשָׁה זֶה בְּחִינַת שֶׁנִּמְשָׁכִין שָׂרְשֵׁי הַדַּעַת אֶל הָאֶתְרוֹג וְעַיֵּן בַּכַּוָּנוֹת סוֹד אֶתְרוֹג וְלוּלָב, עַיֵּן שָׁם:

וּלְבָאֵר קְצָת, כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה הוּא לְהַמְשִׁיךְ אֶל הָאֶתְרוֹג, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת הַמֹּחִין שֶׁבַּגּוּף, דְּהַיְנוּ הַחֲסָדִים שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת, אַךְ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְּנוּ הֶאָרָה אֶל הָאֶתְרוֹג כִּי אִם עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין הֶאָרָה מִשָּׁרְשֵׁי הַמֹּחִין, דְּהַיְנוּ מִשָּׁרְשֵׁי הַחֲסָדִים שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַנִּעְנוּעִים, (עַיֵּן שָׁם בִּכְתְבֵי הָאַר"י). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הֶאָרַת הָאֶתְרוֹג בְּחִינַת מַלְכוּת הוּא עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְרַבִּין וּמְאִירִין בְּחִינַת הַמֹּחִין שֶׁבְּשִׁשָּׁה קְצָווֹת עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הֶאָרַת הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינָה הַנַּ"ל, רַק שָׁם הוּא נַעַר מַמָּשׁ וְנִשְׁאָר מֹחוֹ כָּנוּס בָּעֲצָמוֹת. וְלֹא עָלָה לְמַעְלָה אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ"ל. וְכָאן בִּקְדֻשָּׁה הֶאָרַת הָאֶתְרוֹג עַל-יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּכַוָּנָה הֶאָרַת הַמֹּחִין שֶׁבָּרֹאשׁ לְתוֹךְ בְּחִינַת הַגּוּף וְנִתְרַבִּין וּמְאִירִין הַמֹּחִין שֶׁבַּגּוּף וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמֹּחִין אֶל הָאֶתְרוֹג וְהָבֵן. כָּל זֶה מְבֹאָר בְּהַשִּׂיחוֹת הַנַּ"ל כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מְבֹאָר יוֹתֵר עִנְיָן הַנַּ"ל: